

Elisabeth Gording Stang

Forsker, Norsk senter for Menneskerettigheter

Et ytterliggående standpunkt

Jeg visste at den var godkjent. Formannen hadde ringt hjem til meg og fortalt det. Det var hyggelig gjort. Jeg var likevel spent da brevet lå i postkassen på jobben noen uker senere. Jeg hadde brukt ni år og ni måneder på 486 sider inklusive litteraturliste og minus tre fødselspermisjoner. Jeg var veldig nysgjerrig på hva den ville si. Komiteen. Jeg ville gjerne ha litt ros. Jeg var forberedt på det verste. Jeg gikk direkte til vurderingen. Stressnivået var ganske høyt. Ett ord festet seg: Ytterliggående.

«Doktoranden rendyrker barneperspektivet; hun benytter uttrykket «fullstendig integrert barneperspektiv». Den akademiske friheten og kildematerialet gir henne grunnlag for å kunne innta et slikt ytterliggående standpunkt.»

Ytterliggående. Det var rett og slett en veldig triggende betegnelse! Jeg begynte å glede meg til disputasen, som helt frem til da hadde stått for meg som en situasjon hvor jeg ville besvime enten av skrekk eller av utmattelse.

Bedømmingen forteller at et barneperspektiv fortsatt er kontroversielt. I 2007. I landet med verdens første barneombud og verdens første barnevernslovgivning. Det som provoserer voksne, er at hensynet til barnet skal kunne gå foran hensynet til de voksne. At foreldre ikke alltid er eller gjør det beste for sine barn. At de biologiske bånd ikke alltid skal veie tyngst. Det strider mot noe grunnleggende i vår oppfatning av forholdet mellom barn og foreldre. De hører jo sammen, og hvis de ikke kan være sammen akkurat nå, må de komme sammen senere. Det er barnets beste!

Jeg grudde meg til å flytte tilbake til mamma. Hadde ikke bodd hjemme på fem år. De sa det gikk bra med henne nå. Hun

hadde ordnet seg jobb og leilighet. Hadde fått tilbake «omsorgsevnen». Og nå skulle hun få tilbake meg. Jeg var redd. Redd for å miste vennene mine her, redd for å flytte fra fosterforeldrene mine, redd for å slutte i klassen og begynne på ny skole. Jeg kjente ingen der hun bodde. Jeg var redd for at mamma ikke ville greie det og at jeg måtte ta ansvaret. Orka ikke det lenger nå som jeg visste hvordan det var å bare være barn.

Fra barn er syv år har de rett til å si sin mening og bli hørt i alle spørsmål som angår dem. Flere undersøkelser, også fra andre nordiske land, viser at barn nærmest forsvinner i barnevernsaken. Voksne er ikke gode nok til å snakke med barn, se dem, møte dem og ta dem på alvor. Fokus er mye på *mor*. Mor trenger avlastning, mor har behov for økonomisk stønad, mor er sliten og deprimert, hun trenger å komme seg ut. *Hva trenger barnet?*

Plutselig kom barnevernet og henta meg. Jeg visste ikke hvor jeg skulle. Mamma hylte og skreik. Jeg var så redd, ingen hadde snakka med meg først. Jeg ville ikke dra! Hvem skulle passe på mamma nå? Alt var min feil.

Da jeg i et foredrag i 2002 foreslo at barnevernets saksbehandler burde snakke med barn ned til fire år, fortalte min veileder begeistret etterpå at det gikk et sus gjennom salen da jeg sa «fire år». Jeg var midt i en tankerekke og fikk dessverre ikke med meg suset. Har en fireåring ingenting å bidra med? Fortjener ikke en fireåring å oppleve at voksne er nysgjerrige på hvordan hun har det, hva hun er opptatt av i livet, hva hun er redd for, hva hun lurer på, hva hun tror om det som skjer med familien? I 2005 publi-

serte FN's barnekomité en «general comment» hvor man understreker betydningen av å inkludere barn «from the earliest childhood», og at fagfolk skulle innta «a child-centered attitude» i møte med barn. Ikke omvendt!

Jenta på fire år sier at hun vil gå i barnehage hver dag.

Storesøster på fem år forteller at hun må skifte bleie på lillebror på to og et halvt år.

Disse to uttalelsene er hentet fra materialet til boken *Det er barnets sak*.

Er det fortsatt en utbredt holdning at vi som voksne skal beskytte barn, særlig små barn, mot å bli konfrontert med ubehagelige og vanskelige samtaletemaer? Er det kanskje slik at det er aller vanskeligst for *den voksne*? Hva skjer med barn som ikke blir snakket med om *det de hele tiden går og tenker på*?

I 2006 mottok 40 400 barn tiltak fra barnevernet. Flere burde få det. Anslag viser at over 100 000 barn blir eksponert for vold i familien. Ingen barn er «vitne» til vold. *De opplever den*. Forskning viser at små barn er mer utsatt enn større barn, og barn med fysisk eller psykisk utviklingshemning er mest utsatt for vold og seksuelle overgrep.

Det er klart det er nødvendig med et ytterliggående barneperspektiv!

Ordet «ytterliggående» ble ikke nevnt av noen av opponentene under den fire timer lange disputasen. Det var jeg litt skuffet over, så jeg sørget for å trekke det frem selv. Jeg synes egentlig det er et ganske fint ord. Det er jo et honnørord!

Elisabeth G. Stang

I neste nummer:

- Legemidler mot alkoholabstinens
- MR ved myokarditt
- Borreliose
- Helsepersonells erfaringer med tilsyn
- Akutt myelogen leukemi
- Brannskadebehandling